

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 132/2016

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Τμήμα Ε')

Συνεδρίαση της 24^{ης} Μαΐου 2016

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη : Κων/νος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Βασιλική Παπαλόη, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος : Το με αριθμό πρωτοκόλλου Φ131360/10766/14/21-5-2015 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Γενική Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Εκλογών, Δ/ση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης, Τμήμα Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης.

Ερώτημα : Ερωτάται εάν, μετά την έναρξη ισχύος των νέων ρυθμίσεων των άρθρων 4 και 8 του ν. 4144/2013 (Α' 88) με τις οποίες αντικαταστάθηκαν και τροποποιήθηκαν ορισμένες διατάξεις του ν. 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων», είναι δυνατή η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου προσώπου μετά τον ενταφιασμό και εάν αυτή μπορεί να συνταχθεί μόνο με την έκδοση δικαστικής απόφασης, η οποία βεβαιώνει το γεγονός του θανάτου, ή μπορεί να συνταχθεί με την άδεια του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ως αρμόδιας αρχής επιθεώρησης των ληξιαρχείων.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό :

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό :

1. Με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 του ν. 4144/2013 (Α' 88) αντικαταστάθηκε το άρθρο 35 του ν. 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων», το οποίο προέβλεπε την έκδοση άδειας ταφής από το δήμαρχο και καταργήθηκε το άρθρο 36 του ιδίου ως άνω νόμου, που όριζε τις προϋποθέσεις για την, κατ' εξαίρεση, σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου μετά τον ενταφιασμό. Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις δεν επιτρέπεται πλέον ο ενταφιασμός προσώπου, χωρίς την προσκόμιση ληξιαρχικής πράξης θανάτου, στην οποία πρέπει να αναφέρονται, ως απαραίτητο στοιχείο αυτής, ο τόπος και η ημερομηνία ενταφιασμού, ενώ επίσης θεσπίζονται και ποινικές κυρώσεις σε βάρος όσων διενεργούν ενταφιασμό χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου. Σύμφωνα με τα συνημμένα στο έγγραφο του ερωτήματος έγγραφα διαφόρων Ληξιαρχείων της χώρας προς την αρμόδια Δ/ση του Υπουργείου Εσωτερικών για την παροχή οδηγιών ως προς το θέμα αυτό, το ζήτημα ανακύπτει, κυρίως, σε περιπτώσεις ομογενών, οι σωροί των οποίων μεταφέρονται για ενταφιασμό στις χώρες καταγωγής τους (κυρίως Αλβανία) και ακολούθως ζητείται η σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης θανάτου, καθώς επίσης και σε μικρά κοιμητήρια απομακρυσμένων περιοχών. Κατόπιν τούτων, και με δεδομένο, σύμφωνα με το ερώτημα, ότι δεν είναι δυνατή η μη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου, στην περίπτωση κατά την οποία έχει ήδη ενταφιαστεί ο νεκρός, διότι όλα τα γεγονότα αστικής κατάστασης των πολιτών (γέννηση, γάμος, θάνατος) πρέπει να δηλώνονται στα ληξιαρχεία, ειδικώς δε το γεγονός του θανάτου συνδέεται με οικονομικές και άλλου είδους παροχές κοινωνικής ασφάλισης προς τον θανόντα και τους συγγενείς αυτού, ερωτάται εάν είναι δυνατή η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου με την έκδοση δικαστικής απόφασης, η οποία θα βεβαιώνει το γεγονός του θανάτου ή μετά από άδεια του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ως αρμόδιας αρχής επιθεώρησης των ληξιαρχείων.

Νομοθετικό πλαίσιο :

2. Στα άρθρα 35 και 36 του ν. 344/1976 (Α' 15) Περί ληξιαρχικών πράξεων, όπως ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4144/2013 (Α' 88/18-4-2013), ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 35 με τίτλο «Άδεια ταφής» : «1. Ουδεμία άδεια προς ενταφιασμόν δίδεται υπό της αρμοδίας αρχής, άνευ πιστοποιητικού του ληξιάρχου, εκδιδόμενου εφ' απλού χάρτου, περί του ότι συνετάγη η ληξιαρχική πράξις θανάτου. 2. Η άδεια ταφής εκδίδεται από το δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας του τόπου όπου συνέβη ο θάνατος ή μεταφέρθηκε ο νεκρός για ενταφιασμό, με την προσαγωγή σε αυτόν έγγραφης βεβαίωσης του οικείου ληξιάρχου ότι καταχωρήθηκε η ληξιαρχική πράξις θανάτου στο σχετικό βιβλίο».

Άρθρο 36 με τίτλο «Σύνταξις ληξιαρχικής πράξεως θανάτου μετά τον ενταφιασμόν» : «1. Σε ιδιαίτερα εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπεται, με βεβαίωση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, να δοθεί άδεια ταφής και χωρίς την κατά το προηγούμενο άρθρο πιστοποίηση του ληξιάρχου. Στην περίπτωση αυτή ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας υποχρεούται να δηλώσει εγγράφως, μέσα σε δύο (2) ημέρες το αργότερο, το γεγονός του θανάτου στον αρμόδιο ληξιάρχο, για τη σύνταξη της οικείας ληξιαρχικής πράξεως θανάτου. Στη δήλωση αυτή αναγράφονται τα απαραίτητα στοιχεία για τη σύνταξη της ληξιαρχικής πράξεως θανάτου και το γεγονός, ως και ο λόγος που έγινε ο ενταφιασμός προ της συντάξεώς της. 2. Εξαιρουμένης της περιπτώσεως της προηγούμενης παραγράφου, αν προ της συντάξεως της ληξιαρχικής πράξεως θανάτου εγένετο ενταφιασμός, η ληξιαρχική πράξις θανάτου συντάσσεται μόνον αδεία του Εισαγγελέως Πρωτοδικών, ή, όπου δεν εδρεύει Εισαγγελεύς, του Ειρηνοδίκου, μετά εξακρίβωσιν των πραγματικών περιστατικών, εφ' όσον πρόκειται περί θανάτου συμβάντος προ τριάκοντα, κατ' ανώτατον όριον ημερών, άλλως κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, βεβαιούσης το γεγονός του θανάτου».

3. Στα άρθρα 4 και 8 του ν. 4144/2013 (Α' 88/18-4-2013) περί αντιμετώπισης της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 4 με τίτλο «Αντικατάσταση και τροποποίηση διατάξεων του ν. 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων» : «13. Το άρθρο 35 του ν. 344/1976

αντικαθίσταται ως εξής : «Άρθρο 35 «Ενταφιασμός προσώπου» «Δεν επιτρέπεται ο ενταφιασμός προσώπου χωρίς την προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου αυτού στην οποία πρέπει να αναφέρεται ο ακριβής τόπος ενταφιασμού, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού.»

Άρθρο 8 με τίτλο «Κατάργηση διατάξεων ληξιαρχείων» : «1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται ... τα άρθρα 36 και 37 του ν. 344/1976, ... 2. Η ισχύς των διατάξεων των άρθρων 1 έως 7 του νόμου αυτού αρχίζει δέκα ημέρες μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

4. Περαιτέρω με την παράγραφο 12 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου προστέθηκε στα προβλεπόμενα στο άρθρο 34 του ν. 344/1976 στοιχεία της ληξιαρχικής πράξης θανάτου ο ακριβής τόπος ενταφιασμού, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού, με την παράγραφο 14 του ίδιου άρθρου και νόμου προστέθηκε στις ποινικές διατάξεις του άρθρου 48 του ν. 344/1976 η τιμωρία όποιου, κατά παράβαση του νόμου αυτού, διενεργεί ενταφιασμό χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου, σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα και με την παράγραφο 16 προστέθηκε στο ν. 344/1976 άρθρο 49^Α σύμφωνα με το οποίο υπάλληλοι του δήμου, οι οποίοι παραλείπουν να προβούν στην έκδοση ληξιαρχικής πράξης ή εκδίδουν αυτή κατά παράβαση των κείμενων διατάξεων ευθύνονται για κάθε θετική ζημία που προξένησαν στο Δημόσιο, η οποία καταλογίζεται σε βάρος τους με πράξη του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του φορέα που ζημιώθηκε.

5. Στις ισχύουσες διατάξεις του ν. 344/1976 (Α' 15) περί ληξιαρχικών πράξεων ορίζονται περαιτέρω τα εξής :

Άρθρο 32 : «1. Η ληξιαρχική πράξη θανάτου, συντάσσεται εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από το θάνατο, αφού προσαχθεί έγγραφη πιστοποίηση θανάτου που εκδίδεται από τον ιατρό που νοσήλευσε το θανόντα ή, αν δεν υπάρχει τέτοιος ιατρός, από τον ιατροδικαστή ή τον ιατρό πραγματογνώμονα που ορίζεται από την οικεία αστυνομική ή δικαστική αρχή. 2. Εν ελλείψει των εν τη προηγούμενη παραγράφω ιατρών, η ληξιαρχική πράξις συντάσσεται επί τη βάσει εγγράφου πιστοποίησης της οικείας αστυνομικής αρχής. 3. ...».

Άρθρο 34 με τίτλο «Στοιχεία της πράξεως θανάτου» : «1. Η ληξιαρχική πράξις θανάτου, πλην των εν άρθρω 9 στοιχείων, περιέχει: α. Το όνομα, το επώνυμο και την κατοικία του δηλούντος. β. Τον τόπον, την ώρα, την ημέρα,

τον μήνα και το έτος του θανάτου. γ. Το όνομα και επώνυμον, την ιθαγένειαν, το θρήσκευμα, τον τόπον και το έτος γεννήσεως, το επάγγελμα και την κατοικίαν του θανόντος. δ. Τα στοιχεία εγγραφής του θανόντος στο δημοτολόγιο. ε. Το όνομα και επώνυμον του συζύγου ή την δήλωσιν ότι ο θανών ήτο άγαμος. στ. Το όνομα και το επώνυμο των γονέων του θανόντος. η. Την αιτίαν θανάτου. θ. Τον Αριθμό Δελτίου Ταυτότητας, τον Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) και τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του θανόντος, καθώς και τον φορέα ή τους φορείς συνταξιοδότησης, αν ο θανών ήταν συνταξιούχος. 2. Αν τινά των στοιχείων τούτων είναι άγνωστα, γίνεται μνεία τούτου εις την πράξιν. 3. Στη ληξιαρχική πράξη σημειώνεται από τον ληξίαρχο, με βάση τη δήλωση του δηλούντος το θάνατο και ο ακριβής τόπος ενταφιασμού, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού».

Άρθρο 15 με τίτλο «Ληξιαρχικάί πράξεις γεγονότων βεβαιουμένων διά δικαστικών αποφάσεων» : «Ληξιαρχική πράξις συντάσσεται και περί γεγονότος γεννήσεως ή γάμου ή θανάτου, βεβαιουμένου δια τελεσιδίκου δικαστικής αποφάσεως, ως λαβόντος χώραν καθ' ωρισμένον χρόνον, επί τη προσαγωγή προς τον ληξίαρχον αντιγράφου της αποφάσεως, νομίμως κεκυρωμένου».

Άρθρο 7 με τίτλο «Επιθεώρησις ληξιαρχείων» «1. Η επίθεώρησις των ληξιαρχείων ενεργείται υπό του Εισαγγελέως Πρωτοδικών, δυναμένου ν' αναθέτη ταύτην, προκειμένου μεν περί ληξιαρχείων της έδρας του Πρωτοδικείου εις Αντεισαγγελέα, προκειμένου δε περί ληξιαρχείων εκτός της έδρας του Πρωτοδικείου, εις τον κατά τόπον αρμόδιον Ειρηνοδίκην, υποχρεουμένων εις σύνταξιν, εις διπλούν, ιδιαίτερας εκθέσεως επιθεωρήσεως δι' έκαστον ληξιαρχείον. 2. Η επίθεώρησις, των μεν εις την έδραν του Πρωτοδικείου ληξιαρχείων, ενεργείται εντός του πρώτου διμήνου από της λήξεως εκάστου εξαμήνου, των δε λοιπών, εντός του πρώτου τετραμήνου από της λήξεως εκάστου έτους. 3. Οι ενεργούντες την επίθεώρησιν συντάσσουν ιδιαίτερας ατομικάς εκθέσεις, εις διπλούν, δι' έκαστον ληξίαρχον περί των εκ της επιθεωρήσεως διαπιστωθέντων και ιδία περί των διαπιστωθεισών παραβάσεων, των εχουσών χαρακτήρα πειθαρχικού παραπτώματος ή δυναμένων ν' αποδοθούν εις ηλαττωμένην επάρκειαν και ικανότητα του υπαιτίου. 4. Οι εκθέσεις αυτές, οι οποίες περιλαμβάνουν και τη γνώμη του επιθεωρητή για τα μέτρα που τυχόν πρέπει να ληφθούν, αποστέλλονται από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών απευθείας στον Περιφερειακό Διευθυντή, στην

περιφέρεια του οποίου ανήκει το ληξιαρχείο. 5. Ομοία επιθεώρησις δύναται να γίνη και εκτάκτως εις πάντα χρόνον».

6. Εξάλλου στα άρθρα 782 και 791 του ΚΠολΔ ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 782 ΚΠολΔ : «1. Όταν ο νόμος απαιτεί δικαστική απόφαση για να βεβαιωθεί ένα γεγονός με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη, η απόφαση εκδίδεται με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή του εισαγγελέα από το ειρηνοδικείο της περιφέρειας του ληξιάρχου ο οποίος θα συντάξει τη ληξιαρχική πράξη. 2. Η απόφαση πρέπει να βεβαιώνει και κάθε άλλο στοιχείο που πρέπει κατά το νόμο να περιέχει η ληξιαρχική πράξη, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο. 3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και για τη διόρθωση ληξιαρχικής πράξης».

Άρθρο 791 ΚΠολΔ : «1. Όποιος τηρεί δημόσια βιβλία στα οποία καταχωρίζονται πράξεις ή αποφάσεις που έχουν σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή εγγράφονται ή εξαλείφονται κατασχέσεις ή εγγράφονται αγωγές ή ανακοπές ή γίνονται σημειώσεις γι' αυτές, αν αρνείται να ενεργήσει όπως του ζητείται, οφείλει, το αργότερο μέσα στην επόμενη από την υποβολή της αίτησης ημέρα, να σημειώσει περιληπτικά στο σχετικό βιβλίο την άρνησή του και τους λόγους της. 2. Η εκκρεμότητα που δημιουργείται με την άρνηση αίρεται με απόφαση του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει εκείνος που τηρεί τα βιβλία, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. 3. Η απόφαση γνωστοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας σε εκείνον που τηρεί τα βιβλία, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να ενεργήσει όπως διατάσσεται και, σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, να το σημειώσει στο σχετικό βιβλίο. 4. Η εγγραφή, σημείωση ή εξάλειψη που ενεργείται ως συνέπεια απόφασης, θεωρείται ότι έγινε από τότε που υποβλήθηκε η σχετική αίτηση σ' αυτόν που τηρεί τα δημόσια βιβλία. 5. Αν ο υπάλληλος που αναφέρεται στην παρ. 1 αρνείται να χορηγήσει αντίγραφο, περίληψη ή πιστοποιητικό, αποφασίζει για τη χορήγηση το δικαστήριο που αναφέρεται στην παρ. 2».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων :

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, συνάγονται τα ακόλουθα :

7. Η ληξιαρχική πράξη θανάτου, συντάσσεται εντός (24) ωρών από το θάνατο, με βάση έγγραφη πιστοποίηση θανάτου που εκδίδεται από τον ιατρό

που νοσήλευσε το θανόντα ή, αν δεν υπάρχει τέτοιος ιατρός, από τον ιατροδικαστή ή τον ιατρό πραγματογνώμονα που ορίζεται από την οικεία αστυνομική ή δικαστική αρχή, ελλείψει δε των ανωτέρω, η ληξιαρχική πράξη συντάσσεται με βάση έγγραφη πιστοποίηση της οικείας αστυνομικής αρχής. Δεν υφίσταται πρόβλεψη στο νόμο για την περίπτωση εκπρόθεσμης δήλωσης θανάτου, όπως προβλέπεται για άλλα γεγονότα, όπως είναι η γέννηση ή ο γάμος όπου προβλέπεται ότι η δήλωση γίνεται δεκτή από το ληξίαρχο, αλλά υφίστανται διοικητικές κυρώσεις σε βάρος του δηλούντος (άρθρα 20 και 29 του ν. 344/1976 αντιστοίχως).

8. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 15 του ν. 344/1976 και 782 ΚΠολΔ συνάγεται, ότι κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δικάζεται η αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή του Εισαγγελέα, με την οποία επιδιώκεται η βεβαίωση ενός γεγονότος, με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη. Αντικείμενο της δίκης αποτελεί η δικαστική βεβαίωση του ληξιαρχικού γεγονότος. Η διάταξη του άρθρου 782 ΚΠολΔ εφαρμόζεται και στην περίπτωση εκπρόθεσμης ή ελλείπουσας καταχώρησης (ΚΠολΔ Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα, άρθρο 782, αριθ. 3 με εκεί παραπομπές). Γίνεται δεκτό ότι η απόφαση που εκδίδεται επί της αιτήσεως αυτής αποτελεί διαπιστωτική θετική διοικητική πράξη και δεν εκτελείται σε βάρος του ληξιάρχου, ούτε υποκαθιστά δική του ενέργεια, αλλά δημιουργεί σε βάρος του την υποχρέωση να προβεί στη σύνταξη της σχετικής ληξιαρχικής πράξης (ΚΠολΔ Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα, άρθρο 782, αριθ. 1-3, ΜΠρΘεσσαλ 8/2013, 3516/2013, ΜΠρΠειρ 4554/2013, ΜΠρΗλείας 131/2010, με εκεί παραπομπές σε θεωρία και νμλγ, ΝΟΜΟΣ). Σε περίπτωση άρνησής του είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 791 ΚΠολΔ, για την οποία γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζεται αναλόγως, πέραν της αναφερόμενης στο γράμμα της διάταξης περίπτωσης (πρόσωπα που τηρούν δημόσια βιβλία στα οποία καταχωρίζονται πράξεις ή αποφάσεις που έχουν σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή εγγράφονται ή εξαλείφονται κατασχέσεις ή εγγράφονται αγωγές ή ανακοπές ή γίνονται σημειώσεις γι' αυτές) και στην περίπτωση των ληξιάρχων, σε περίπτωση άρνησής τους να προβούν στη σύνταξη ή τη διόρθωση ληξιαρχικής πράξης (Βασ. Βαθρακοκοίλη, Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας 1996, ερμηνεία άρθρου 791, αριθ. 19, ΚΠολΔ Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα, άρθρο 791, αριθ. 5, ΕιρΚαλύμνου 12/2013 με την εκεί αναφερόμενη νμλγ, ΝΟΜΟΣ).

9. Περαιτέρω τα ληξιαρχεία επιθεωρούνται, ως προς τη σύννομη λειτουργία τους, από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 7 του ν. 344/1976 περί ληξιαρχικών πράξεων. Σε ορισμένες διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου προβλέπεται ρητώς η παρέμβαση του Εισαγγελέα, όπως για τη διόρθωση σφαλμάτων που έχουν παρεισφρήσει, προφανώς εκ παραδρομής, στη ληξιαρχική πράξη (άρθρο 13), την ανασύνταξη ληξιαρχικού βιβλίου σε περίπτωση φθοράς του λόγω χρήσης (άρθρο 17 παρ. 2), την κύρωση ανυπόγραφων ληξιαρχικών πράξεων (άρθρο 19 παρ. 3) και την καταχώρηση στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου Αθηνών ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεων και γάμων ελλήνων που έλαβαν χώρα στην αλλοδαπή (άρθρο 42 παρ. 3). Αντιθέτως, η προηγούμενη άδεια του Εισαγγελέα για την καταχώρηση εκπρόθεσμης δήλωσης γέννησης και γάμου, που προβλεπόταν στα άρθρα 20 και 29 του ν. 344/1976 αντίστοιχα, καταργήθηκε με την παρ. 8.5. του άρθρου 26 του ν. 2130/1993 (Α' 62). Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συμφωνία του ληξίαρχου, καθόσον σε περίπτωση ασυμφωνίας αυτού, δεν είναι δυνατός ο εξαναγκασμός του με διαταγή του Εισαγγελέα, αλλά επιβάλλεται η έκδοση δικαστικής απόφασης (ΓνμδΕισΑΠ 4/2001).

10. Υπό το προϊσχύσαν νομοθετικό καθεστώς ο δήμαρχος εξέδιδε την άδεια ταφής, αφού είχε προηγηθεί η καταχώρηση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου στο οικείο βιβλίο (άρθρο 35 του ν. 344/1976). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ήταν δυνατή η χορήγηση άδειας ταφής από το δήμαρχο, χωρίς να έχει προηγηθεί η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου, με υποχρέωση του τελευταίου να δηλώσει το γεγονός του θανάτου εντός (2) ημερών στο ληξίαρχο, προκειμένου να συνταχθεί η οικεία πράξη, δηλώνοντας ταυτόχρονα το λόγο για τον οποίο έγινε ο ενταφιασμός πριν από τη σύνταξή της. Εκτός από την περίπτωση αυτή, υπήρχε πρόβλεψη ότι, σε κάθε περίπτωση δήλωσης θανάτου για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης μετά από τον ενταφιασμό, εάν μεν η δήλωση αυτή γινόταν εντός (30) ημερών, κατ' ανώτατο όριο, από τον χρόνο του θανάτου η ληξιαρχική πράξη συντασσόταν με άδεια του Εισαγγελέα, μετά δε από την πάροδο των (30) ημερών με βάση δικαστική απόφαση που βεβαίωνε το γεγονός του θανάτου (άρθρο 36 του ν. 344/1976).

11. Με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 του ν. 4144/2013 η έκδοση άδειας ταφής από τον δήμαρχο καταργήθηκε και ενσωματώθηκε στη

ληξιαρχική πράξη θανάτου. Η ταφή πραγματοποιείται πλέον με μόνη τη ληξιαρχική πράξη θανάτου, στην οποία μάλιστα αναγράφεται ο ακριβής τόπος ενταφιασμού, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού. Περαιτέρω, με τις νέες διατάξεις θεσπίστηκε απόλυτη απαγόρευση ενταφιασμού προσώπου, χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου, χωρίς όμως πρόβλεψη για την ακολουθούμενη διοικητική διαδικασία σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η απαγόρευση του νόμου. Λόγος της κατάργησης αυτής, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του άρθρου του νόμου, υπήρξε η αποτροπή μεθοδεύσεων που είχαν παρατηρηθεί, προκειμένου να μπορεί να τελεστεί η ταφή χωρίς τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου, ώστε να συνεχίσουν να αντλούνται οφέλη (σύνταξη, συνταγογράφηση στο ΑΜΚΑ του θανόντα κλπ.). Επίσης, στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, η δήλωση του θανάτου γινόταν μετά από την πάροδο των (30) ημερών, και άρα έπρεπε να συνταχθεί με βάση δικαστική απόφαση, η οποία θα βεβαίωνε το γεγονός του θανάτου, δεν υπήρχαν οικείοι του θανόντος ή οι τελευταίοι αμελούσαν ή εσκεμμένα δεν κινούσαν τη σχετική διαδικασία, με αποτέλεσμα τη μη σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης θανάτου με όλες τις εντεύθεν συνέπειες, μεταξύ των οποίων και η συνέχιση των πάσης φύσεως παροχών κοινωνικής ασφάλισης.

12. Με το ισχύον νομοθετικό καθεστώς παρατηρείται, ότι, ενώ η βούληση του νομοθέτη ήταν να καταστήσει βέβαιη και άμεση την έκδοση ληξιαρχικής πράξης θανάτου, με τις θεσπισθείσες διατάξεις, και ειδικότερα με την κατάργηση της έκδοσης άδειας ταφής από το δήμαρχο με την προσαγωγή σε αυτόν έγγραφης βεβαίωσης του οικείου ληξίαρχου ότι καταχωρήθηκε η ληξιαρχική πράξη θανάτου στο σχετικό βιβλίο και με την απόλυτη απαγόρευση ενταφιασμού θανόντος για τον οποίο δεν έχει συνταχθεί ληξιαρχική πράξη θανάτου, χωρίς όμως νομοθετική πρόβλεψη για την ακολουθούμενη διοικητική διαδικασία σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η απαγόρευση αυτή, ελλοχεύει ο κίνδυνος της οριστικής ματαίωσης σύνταξης ληξιαρχικής πράξης θανάτου όταν έχει προηγηθεί η ταφή.

13. Εξάλλου, οι ληξίαρχοι δεν μπορούν να εφαρμόσουν διατάξεις, οι οποίες έχουν καταργηθεί και ειδικότερα αυτές του άρθρου 36 του ν. 344/1976 (άδεια του Εισαγγελέα για τη σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης εάν η δήλωση του θανάτου λάβει χώρα εντός (30) ημερών, κατ' ανώτατο όριο, από τον χρόνο του θανάτου άλλως έκδοση δικαστικής απόφασης που βεβαιώνει το γεγονός

του θανάτου). Επίσης, δεν μπορούν να ασκήσουν, παρά μόνο τις αρμοδιότητες που τους παρέχει ο νόμος και, εν προκειμένω, δεν τους παρέχει τη δυνατότητα σύνταξης ληξιαρχικής πράξης θανάτου μετά από τον ενταφιασμό. Ακόμα, η προηγούμενη άδεια του Εισαγγελέα για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου μετά τον ενταφιασμό δεν εμπίπτει στον έλεγχο και την εποπτεία που ασκεί ο Εισαγγελέας στα ληξιαρχεία, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 344/1976 περί ληξιαρχικών πράξεων.

Ενόψει των ανωτέρω εκτεθέντων, υπό την ισχύ των νέων διατάξεων, δεν προβλέπεται διοικητική διαδικασία για τη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου μετά από τον ενταφιασμό. Κατόπιν τούτου, στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης θανάτου είναι δυνατή μόνο με την έκδοση δικαστικής απόφασης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 του ν. 344/1976 και 782 ΚΠολΔ, στην οποία θα βεβαιώνεται το γεγονός του θανάτου με τα αναγκαία για τη σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης στοιχεία (ημερομηνία, ώρα, αιτία θανάτου κλπ) και η ταυτότητα του θανόντος.

Απάντηση :

14. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

Μετά την έναρξη ισχύος των νέων ρυθμίσεων των άρθρων 4 παρ. 12 και 13 και 8 παρ. 1 του ν. 4144/2013 (Α' 88), με τις οποίες τροποποιήθηκαν τα άρθρα 34 και 35 και καταργήθηκε το άρθρο 36 του ν. 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων», δεν προβλέπεται η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου προσώπου μετά τον ενταφιασμό. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου είναι δυνατή μόνο με την έκδοση δικαστικής απόφασης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 του ν. 344/1976 και 782 ΚΠολΔ, στην οποία θα βεβαιώνεται το γεγονός του θανάτου με τα αναγκαία για τη σύνταξη της ληξιαρχικής πράξης στοιχεία και η ταυτότητα του θανόντος.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 30-5-2016

Η Πρόεδρος

Μεταξία Ανδροβιτσάνεα

Αντίπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Βασιλική Παπαλόη

Πάρεδρος ΝΣΚ